

Sângele
apă
nu se face

Adrian Pârvu

Hyperliteratura

Dulgherul (1)

Bunicul din partea mamei a trecut pragul spre lumea cealaltă ținându-l într-un singur picior. Asta dacă o exista vreun prag, sau vreo graniță de trecut, sau vreun nenorocit de râu al morții și dacă lumea aia, de dincolo, nu este, în esență, totuna cu lumea asta, de-aici. Mai puțin punctele cardinale, și geografia, și ecosistemul, și surprinzătorul răsărit, și inevitabilul apus de soare, și cireșul înflorit, și ugitul porumbeilor și părinții, nevesta, copiii și toate celelalte repere terestre pe care

sângele ni le poartă prin trup încă dinainte de a ne naște. Ziceam: bunicul din partea mamei a trecut pragul, a plecat, s-a dus, a dispărut topăind într-un singur picior. Piciorul drept. Stângul, ros de lăcomia cangrenei, îi fusese amputat succesiv. Întâi până la gleznă, de control. Apoi, după câteva luni de suferință atroce, până la genunchi. Și gata.

Când l-a îngropat, bunica a ținut cu tot dinadinsul să-i pună în cosciug, lângă cracul gol al pantalonului, și pantoful inutil. Repeta, cu hotărâre, cu demnitate creștină, că în Rai nu există schiopi, ciungi sau chiori. N-am știut niciodată dacă bătrâna chiar credea ce spune, ori încerca să păcălească veșnicia, s-o viclenească, s-o înduioșeze cumva, șoptindu-le celor veniți la priveghi, ca pe un mare secret, că de reparațiile trupesti se ocupă Sfântul Petru direct și personal, pentru a nu-i trimite bunului Dumnezeu, la Judecată, tot felul de handicapați.

Teoria bunicii era și bine argumentată, invocând realitatea, cunoscută de toți apropiații casei că, luni întregi după operație, bunicul își mai simțea segmentul de picior lipsă (de la genunchi în jos) străpuns de junghiuri și dureri imposibil de suportat fără o doză crescândă de morfină. Spațiul ocupat cândva de fragmentul anatomic numit gambă devenise o groapă de aer hipersensibilă.

Analfabetă și bigotă, bunica habar n-avea de activitatea cortexului parietal, unde apare reflexul membrului fantomă. Se înțelege, niciunul dintre școliții familiei n-ar fi îndrăznit să-i vorbească bătrânei despre cunoscutele cercetări privind, spre exemplu, erecția virtuală invocată de unii pacienți, mult timp după amputarea penisului.

Bunicul din partea mamei a fumat toată viața numai țigări Mărășești fără filtru și a ratat, fără să vrea, ambele războaie mondiale din secolul trecut. La primul, era suficient de mic și, spre norocul lui, ostilitățile s-au încheiat înainte să se treacă la înrolarea adolescenților. La cel de-al doilea, era major, bun de trimis în tranșee, dar orfan de tată și, după cum singur spunea (tot spre norocul lui) singurul întreținător al unei familii numeroase. A fost mobilizat la locul de muncă. Apt, ne-combatant.

Faptul că nu a ajuns niciodată pe front și nu a trebuit să ucidă la ordin, ori să fie omorât fără rost, a făcut din el un om fundamental bun. Într-o vreme în care majoritatea semenilor erau fundamental răi. Sau, mai bine zis, fundamental înrăiți. Mi-l amintesc, în ultima lui iarnă, când mama l-a adus în București. Stătea în bucătărie, lipit de aragaz. Cuptorul era aprins, să-i încălzească nițel oasele înfrigurate și pielea pergamentoasă, prost vascularizată. Vorbea cu fantomele unui trecut

îndepărtat. Silabisea aparent haotic, bombănea ceva, cu voce joasă, zâmbind sau încruntându-se, verbalizând în acord ori în dezacord cu subiectul abordat. Uneori, își întărea cuvintele dând energic din cap, de sus în jos (aprobator), sau stânga – dreapta (dezaprobator). Părul scurt, țepos, îi acoperea uniform țeasta, de la frunte spre ceafă și de la o ureche către cealaltă. Avea nasul invadat cu o puzderie de puncte negre, mustăcioara la culoarea nicotinei, buzele aproape complet resorbite către gingii. Părea că poartă pe umeri un arici uriaș, aflat în veșnică alertă, gata să se închidă la cea mai mică amenințare.

Bunicul din partea mamei a absolvit Școala de Arte și Meserii, a trecut prin ucenicie, a devenit un bun tâmplar și, mai apoi, un apreciat maestru dulgher. Cel mai înalt grad al competenței l-a atins atunci când a fost selecționat să lucreze în echipa care reconstruia, între războaie, sediul Băncii Naționale din capitală. Avea un scris ordonat și perfect lizibil, putea face mental, rapid, cele patru operații aritmetice, cu numere de ordinul miilor. Mai știa, ținând în față un desen tehnic, să treacă o piesă, oricât de complicată, de la două, la trei dimensiuni. Vedea bine în spațiu: citea adâncimi, simțea volumele. Pe scurt, în lumea trudită și umilă din care venise ar fi putut trece drept un adevărat erudit.

Pe vremea când era încă în putere, nesmintit, la sfârșitul fiecărei zile de muncă, înainte de a ajunge acasă, se oprea la *Texas*, cârciuma din colț unde se adunau profesioniștii cartierului în materie de țuică, rom, secărică, monopol sau votcă.

La *Texas* nu se consumau băuturi apoase, adică vin sau bere. Doar tărie. Tărie, tutun și vorbăraie. Multă, multă vorbăraie, fără patimă, fără vrajbă, fără insulte, fără scandal. Erau oameni așezați, nu-și datorau nimic unii altora, n-aveau nimic de-m-părțit, de pierdut sau de câștigat. Aveau numai de vorbit, ca între bărbați luminoși, înainte de a da ochii cu nevestele întunecate. Și asta, strâns uniți în jurul meselor din lemn negeluit, așezate pe lângă pereții afumați, pe dușumeaua mirosind a petrol sau a gaz lampant.

La *Texas*, bunicul din partea mamei, dulgherul, era ascultat și respectat. Și, mai ales, era cu adevărat fericit.

Prima voce (1)

Încep să simt, cu toată ființa, comprimarea accelerată a timpului. Realitate fizică sau iluzie generată de oscilațiile Schumann? Am trecut de jumătatea statistică a vieții. Îmbătrânesc. Timpul și spațiul destinate existenței mele terestre au început să ia viteză, să se curbeze. Cupola se închide văzând cu ochii. Clipa nașterii se va suprapune natural, matematic, inevitabil peste clipa morții. Ziua are același număr de ore ca în vremea copilăriei și totuși se termină mult mai repede. Săptămâna: di-

mineață este luni, spre seară se face vineri. Anul? Acum înfloresc cireșii din iunie și parcă tot acum cad frunzele din octombrie. Un deceniu înseamnă că ieri am sărbătorit 40, dar nici n-am strâns bine masa festivă, că trebuie să pregătesc, pentru mâine, tortul cu 50 de lumânările.

Îmi amintesc cu dificultate ce am făcut în urmă cu două-trei zile, dar, în mod paradoxal (ori, dimpotrivă, absolut firesc), se reconturează din ce în ce mai precis locuri, fapte, personaje ale copilăriei. Calupuri întregi de memorie, împănate cu sunete, mirosuri, gusturi și culori se relevă spectaculos și ademenitor, din vremuri suficient de îndepărtate încât să pară, oricui, credibile. Un adevărat festin, un dezmaț cu bucate alese pe care constat, uitându-mă în jurul meu, că nu prea mai am cui să le împart. Cui să le mai ofer? Cine să le mai savureze?

Aveam numai cinci ani. Bunicul din partea mamei, aflat într-o bună perioadă a vieții, venea acasă la prânz, mânca fără grabă, atent la fiecare gest și la fiecare îmbucătură, apoi se așeza în capul patului, cu o pernă mare sub ceafă. Pentru siestă. Cel puțin o oră citea ziarele importante și mormăia în barbă, analizând, doar pentru sine, evenimentele. Părea a spune un șir de vorbe fără noimă. Mă așezam alături, fascinat de foșnetul cearceafurilor de hârtie, pline de poze și semne ciudate. Intram

apoi, complici, într-un joc numai de noi doi știut. Îi țineam isonul bunicului, cu o seriozitate care stârnea hazul casei, întrebând ce literă-i aia ca un ouț sau ailaltă, mai mare, ca un pieptene. Cum se citește un cuvânt? Și ce-nseamnă? Da' de ce-i nevoie de punct și de virgulă? Ce-i cârligul ăsta de pește?

Știam să asociez fotografiile personajelor politice ale vremii cu numele și chiar funcțiile lor. Recunoșteam cu ușurință vedetele în vogă: sportivi, scriitori, savanți, actori, cântăreți. Deslușeam la fix timpul probabil, după idiogramele tipărite la rubrica de specialitate.

Dar lovitura de grație le-am dat-o tuturor într-o după-amiază de toamnă ploioasă, când i-am cerut bunicului ziarul și am început să citesc editorialul de pe prima pagină, ezitând pe alocuri, dar bazat pe o voce limpede, articulată și plină de neînțelese-nțelesuri.

Dulgherul (2)

Bunicul și bunica din partea mamei au avut opt nepoți (cinci băieți și trei fete), de la cinci copii (patru fete și-un băiat). În privința nepoților, bunica avea un soi de repartiție sentimentală relativ primitivă, diferențiată, adeseori favorizându-i evident pe unii, în detrimentul celorlalți. Împărțiți în două generații destul de distincte, nepoții și-au petrecut cam toate vacanțele în casa bătrânească de pe Strada Digului, unde, conform unor tradiții care începuseră, deja, să intre în descompunere,

bărbatul producea bani, iar femeia îi gestiona, ocupându-se de copii și gospodărie. Bunicul și-a iubit nepoții după un algoritm propriu, egal, echilibrat și necondiționat. Cei mai mari apucaseră să fie plimbați cu șareta primăriei, să li se descarce la poartă căruțe cu pepeni sau să se îndoape la *Fructonil* (fabrica de conserve din fructe) cu toate compoturile, magiunurile și dulcețurile pământului. Mezinilor le rămâneau zahărul candel înșirat pe ață, halvaua, halvița, cornetele cu zmeură, pricomigdalele și jeleurile pe care bunicul le cumpăra de la băcănia din colț. Fiecare, la timpul său, a înotat și a pescuit în gărla de dincolo de dig, a cules ducele negre și mustoase din praful drumului, a copt pe spuză sfecclă de zahăr, porumb sau cartofi dulci.

Adevărul de nimeni rostit, dar unanim acceptat, este că bunicul avea totuși o ierarhie deloc emoțională, ci construită pe calea rațiunii, generată de umori intime bine controlate. În inima lui încăpătoare aveau un loc privilegiat Cristi (singurul nepot care-i purta numele de familie), Adrian (primul nepot de parte bărbătească) și Daniel (nepotul alături de care își trăise, prin firea lucrurilor, cea mai mare parte din viață).

Când s-au instalat comuniștii la putere, bunicul din partea mamei a devenit o pradă pe care ideologia roșie a înghițit-o dintr-o îmbucătură, pe ne-

mestecate. Un om care nu avea nimic de pierdut. Orfan de tată, pauper, revoltat de nedreptatea socială și refuzând categoric ipoteza raiului biblic, bunicul a trecut fără ezitări de la o social-democrație inactivă, moale și teoretizantă, la un comunism promițător, dinamic și aparent realizabil. N-a plâns la abdicarea forțată a Regelui Mihai, nici la izgonirea acestuia din țară. Nu s-a lamentat la dispariția partidelor istorice. Partidul muncitoresc unic părea a fi soluția optimă. Naționalizarea i s-a părut un gest firesc al noii democrații populare, un soi de decizie economică necesară și decisivă. A muncit cu bună-credință la colectivizare, încercând să demonstreze țăranilor, aproape științific, beneficiile aderării la cooperativele agricole de producție. Suprafețe mari lucrate în comun. Mecanizare. Recolte bogate. Câștiguri înzecite.

N-a participat la atrocități, n-a fost agresiv, n-a asociat niciodată concepțiile și acțiunile sale cu sintagmele propagandei: *lupta de clasă, proprietate comună, burghezo-moșierimea reacționară*. Pur și simplu credea că acesta e drumul, că viața socială intrase în sfârșit pe un făgaș corect, ajutată de un șuvoi luminos, izvorât din capul *titanului gândirii mondiale*, Vladimir Ilici Lenin. Un șuvoi dirijat acum, cu mână forte, de învingătorul fascismului, *tătucul popoarelor*, Iosif Visarionovici Stalin.